

לשוננו לעם

עורכים: א' אברונין, מ' אזרחי וי' פרץ

מתוך

כרך א, חוברת ד, תש"ו

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

תיקוני לשון

מ. אזרחי

סידור מובנם של פעלים

במאמר "לשוננו לעם" ב"הארץ" מיום י"ג באלול העירותי על סלוף מובנו של הפעל "חצה" (חצה את הנהר, חצה את המדבר), שהעתונאים משתמשים בו במ"קום הפעלים "עבר" או "צלח". והנה הק"שה עלי מקשן אחד: "כיצד? הלא כתוב בפירוש: "ויחצו המים" (מ"ב ב, ח) ומי חצה אותם הלא אליהו? אולם כאן באמת נכון לומר: אליהו חצה את מי הירדן לשנים, כמוכח מדברי הפסוקים שם: "ויקח אליהו את אדרתו ויגלם ויכה את המים ויחצו הנה והנה ויעברו שניהם בחרבה" ושם פסוק י"ד: "ויקח (אלישע) את אדרת אליהו ויכה את המים ויחצו הנה והנה ויעבור אלישע".

עתה בא אני להעיר על סלוף מובנו של הפעל "התריז", שרבים משתמשים בו במ"קום הפעל "התריס". הנה דוגמא מאלפת: אחד סופר ותיק ומורה מובהק קרא תיגר במאמרו באחד מגליונות "הארץ" על המ"שוררים הצעירים ובהמשך דבריו כתוב בזה"ל: "משוררים צעירים התחילו פונים אל הכתובת הזאת של האלהים ולהתריז כנגדו התרזות או להתחנן אליו". והנה הפעל "התריז" פירושו, במחילה מכבוד הקוראים: הרקת הקיבה או הטלת רעי. דוגמות: "היתה הפרה אוכלת ומתרזת" (ב"מ צ.) פירש"י שם: "חולי מעים, מו-

ציאה רעי צלול כמים כי החטין קשין לה.
אחוריהם אל היכל ה' שהיו פורעין עצ-
מן והיו מתריזין כלפי מטה" (משום הכ-
בוד במקום: כלפי מעלה). "אין כל בריה
יכולה לעמוד בפני ישראל וכל העומד בפ-
ניהם מיד נתרז" (סיטה לו). פירש"י שם:
"נתרו, נתקלקל ברעי". מובן מאליו, שאלו
היה הסופר הנכבד, בעל המאמר הנ"ל,
זהיר בדבריו, היה כותב: "ולהתריס כנגדו
התרסות". פירושו של "התריס" — גלחם
במי שהוא. דוגמה: "היה אברהם רואה
מלאך המות מתריס כנגדו" (ב"ר פרשה
נ"ח).

סופרים, הזהרו מסלופים המטעים את
קוראי דבריכם!
